

02
2024

letnik XV

brezplačnik Muzeja novejše zgodovine Celje
in Pokrajinskega muzeja Celje
ISSN 1855-8631

CELJSKE MUZEJSKE NOVICE

Foto: Nataša Zmajher

Z novim dvigalom lažje do ogleda muzejskih zbirk v Stari grofiji.

Grafika z razstave: Mimi Collieri

Svet Hermanovih prijateljev

Naš svet je barvit in Zemlja gostoljubna, saj nas na planetu živi že 8 milijard. V čem smo si podobni, v čem različni? Poučna in igriva razstava o človeku.

>> 3

Foto: Arhiv MnzC

Urška Todosovska-Šmajdek

Fotografinja in umetnostna zgodovinarica se v Muzeju novejše zgodovine Celje ukvarja s popularizacijo in raziskovanjem bogate Pelikanove fotografske dediščine.

>> 5

Foto: Silvo Bokal, osebni arhiv

Arheološko najdišče Savinja

Arheološki oddelek Pokrajinskega muzeja Celje pripravlja nadaljevanje stalne arheološke razstave, ki bo posvečena arheološkemu najdišču Savinja.

>> 3

Zakaj obiskati Celje

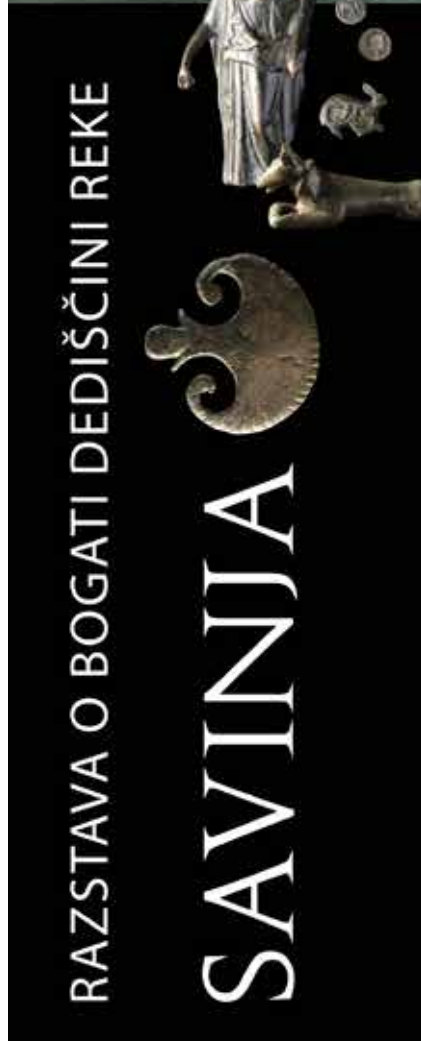
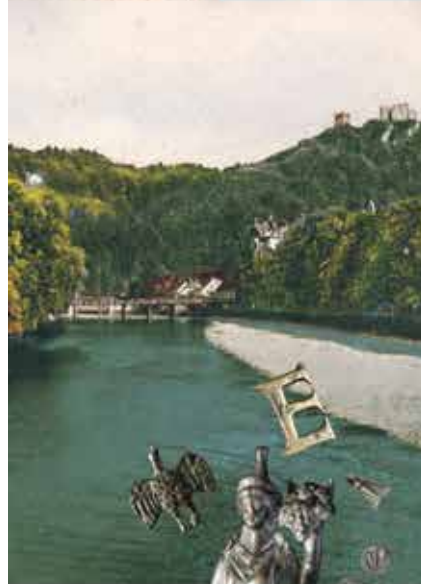
Stane Rozman,
direktor
Pokrajinskega
muzeja Celje

Celje ima zgodovino kot nobeno drugo mesto v Sloveniji. Leži ob starodavni jantarjevi poti, na okljuku reke Savinje. Strateška lega naselja mu je omogočala pomemben status znotraj keltskega *Regnum Noricum*, rimske province Norik, še posebej pa v času, ko so gospodovali Celjski grofje. S prihodom pod habsburško oblast se pomembnost mesta za nekaj stoletij zmanjša, ob koncu 19. stoletja pa po zaslugi hitre industrializacije in nacionalnih bojev Celje postane znano po vsej Avstro-Ogrski. V času obeh Jugoslavij se Celje izoblikuje kot pomembno industrijsko središče. Z razpadom SFRJ propadejo tudi številna industrijska podjetja, ki so za sabo pustila industrijsko dediščino.

Bogata zapuščina burne zgodovine je ostala. In kako naprej?

Čeprav sta bili na Mestnem svetu MO Celje sprejeti strategija turizma in kulture, se zdi, da se v Celju premalo osredotočamo na res edinstvene zgodbe. Seveda Šmartinsko jezero, Celjska koča, Drevesna hiša nudijo zanimiv turistični potencial. A vendarle Knežji dvor, Stara grofija, Stari grad, Celjski grofje, Alma Karlin, Celjski strop, Fotohiša Pelikan, Stari pisker nudijo osnovo za globalno uspešnico. To so mednarodno prepoznavne zgodbe, ki so in še bodo tudi v prihodnje privabile domače in tuje goste. Skupni imenovalec izjemne kulturnozgodovinske dediščine je premalo izkoriščeno staro mestno jedro. Menim, da je potrebno začrtati smernice razvoja mestnega jedra kot turistične destinacije, ki bo z atraktivnimi vsebinami napolnilo mestne ulice in trge. Moderni turist si ne želi zgolj turistične fasade, temveč želi doživeti utrip mesta, ki ga obišče. Prepričan sem, da s pravo strategijo in sodelovanjem vseh, ki imamo Celje radi, to lahko dosežemo.

Rozman Stane

m n z c

muzej novejšezgodovine | celje

Muzej novejšezgodovine Celje,

Prešernova ulica 17, Celje

Stalne razstave: **Živeti v Celju, Otroški muzej**

Hermanov brlog

Občasne razstave: **Svet Hermanovih prijateljev**

(**Otroški muzej Hermanov brlog,**

od 10. oktobra 2024 dalje), **Svoboda ustvarjanja – 50 let**

(Galerija, 4.–22. november 2024), **Sporočilnost plakata**

(Galerija, 3. december 2024–28. februar 2025)

Odprto: torek–petek od 9.00 do 17.00, sobota od 9.00 do 13.00, nedelja in prazniki od 14.00 do 18.00

Fotohiša Pelikan, Razlagova ulica 5, Celje:

Stalna razstava (Fotohiša), Vrnitev Marije Braut (Galerija

Božena, do 7. decembra 2024)

Odprto: po predhodni najavi:

<https://www.muzej-nz-ce.si/odpiralni-cas-in-vstopnina/>

Stari pisker, Prešernova ulica 20, Celje

Odprto: torek–sobota od 9.00 do 13.00

(po predhodni najavi)

Zaprto: ob ponedeljkih, 1. in 2. januar, velikonočna

nedelja, 1. in 2. maj, 1. november, 25. in 31. december

www.muzej-nz-ce.si

Razstavišče Stara grofija, Muzejski trg 1, Celje

Stalne razstave: **Kulturnozgodovinska razstava, Od**

gotike do historicizma po korakih (prilagojeno za

osebe z okvaro vida), **Alma M. Karlin Poti.**

Občasne razstave: **Shema kvaternijev in Celjski**

grofje, Politična ikonografija na prehodu v

zgodnji novi vek (od novembra dalje), »Prevzeto

v zaščito«. Poskus rekonstrukcije provenience

predmetov na primeru Zbirke vzhodnoazijskih

predmetov PMC

Razstavišče Knežji dvor, Trg Celjskih knezov 8,

Celje

Stalna razstava: **Celeia – mesto pod mestom,**

Grofje Celjski, Od šivanke do zvezd

Odprto: november–februar: torek–petek od 10.00

do 16.00, sobota od 9.00 do 13.00; zaprto: ob pone-

deljkih, nedeljah in praznikih

Odprto: marec–oktober: torek–nedelja od 10.00 do

18.00; zaprto: ob ponedeljkih in praznikih

www.pokmuz-ce.si

CELJSKE MUZEJSKE NOVICE

17. oktober 2024

ISSN 1855-8631

Izdajatelj: Muzej novejšezgodovine Celje in

Pokrajinski muzej Celje

Odgovorna urednika: dr. Tonček Kregar in

Stane Rozman

Glavna urednica: dr. Marija Počivavšek

Uredniški odbor: dr. Tonček Kregar, dr. Marija

Počivavšek, Stane Rozman, Nataša Žmaher

Oblikovna zasnovna: Metka Vehovar Piano,

Inspiro d.o.o.

Računalniški prelom: Počivavšek R.

Lektoriranje: Špela Kregar

Naklada: 14.000

Tisk: Dikplast, Celje

Časopis Celjske muzejske novice je brezplačnik,

ki izhaja dvakrat letno in je namenjen sezna-

njanju najširše javnosti z delom muzejev.

Iz zbirke: Sporočilnost plakata

V Muzeju novejšje zgodovine Celje smo leta 2020 zasnovali nov cikel razstav, ki smo ga poimenovali Iz zbirke. Posebno pozornost tokrat namenimo predstavljanju muzejskih zbirk, ki so javnosti večkrat nevidne. Prva razstava je bila namenjena zbirki Razglednice, druga bo predstavljala zbirko Plakati. Razstava, kjer bodo plakati vključeni kot osrednji muzejski predmet, bo predstavila zgodbo mesta Celje od leta 1941 do danes. O pomembnosti plakata bodo na razstavi spregovorili tudi znani celjski oblikovalci plakatov. **D. J.**

Foto: Darja Jan

Arheološko najdišče Savinja

Že v letošnjem letu si bodo obiskovalci Pokrajinskega muzeja Celje lahko ogledali nadaljevanje stalne arheološke razstave Od šivanke do zvezd, ki bo posvečeno arheološkemu najdišču Savinja. Zaradi intenzivne poselitve od prazgodovine dalje arheologi in amaterski iskalki že desetletja odkrivajo drobne kovinske predmete v Savinji na Bregu v Celju. Med njimi so številni novci, fibule in drugi predmeti. Mnogi med njimi so namerno razkosani, saj so bili namenjeni za predelavo, veliko je tudi surovine ter polizdelkov. Vse to kaže, da so tu v preteklosti delovale številne obrtniške delavnice. **M. B.**

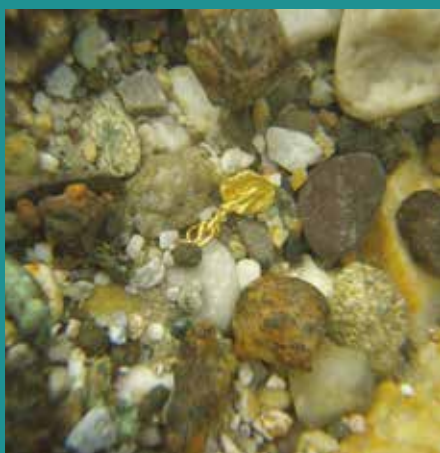
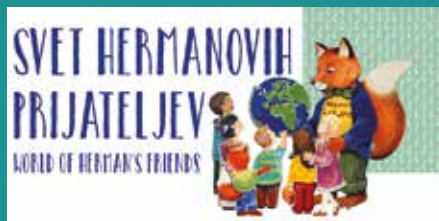

Foto: Silvo Bokal, osebni arhiv

Med savinjskim prodrom odkrit zlat obesek

Logotip: Svana Senica in Mint Colibri

Nova razstava v Otroškem muzeju Hermanov brlog

Svet Hermanovih prijateljev

Na novi avtorski razstavi smo v središču postavili človeka. Razstavnici vsebini sledimo od širšega pogleda na raznoliko svetovno prebivalstvo, preko družine in doma do posameznika. Spoznavamo vezi med človekom in vsem tistim, kar ga oblikuje kot družbeno in živo bitje. Prepoznavamo temeljne človekove vrednote in uresničujemo načela enakih možnosti. Barvita, interaktivna razstava predstavlja preplet sedanjosti in preteklosti, njen muzejski jezik in programi pa navdušujejo zlasti najmlajšo muzejsko publiko. **J. T.**

Grb grofov Celjskih v Grbovni knjigi opata Ulricha Röscha iz St. Gallena, ok. 1470

Grb grofov Celjskih in sistem kvaternijev

Novembra bomo v PMC odprli razstavo o razvoju grba grofov Celjskih. Predstavljeni bodo vsi atributi slavnega grba in njegova dediščina. Del razstave bo namenjen predstavitvi sheme kvaternijev Svetega rimskega cesarstva. Ta vizualna ponazoritev hierarhične strukture cesarstva na najpomembnejše stopnje obsega po štiri najvidnejše predstavnike posameznega ranga. Umestitev grofov Celjskih v to shemo priča o izjemni moči in ugledu, ki ga je ta rodbina uživala še dolgo po izumrtju. **D. Ž.**

Mednarodno priznanje Fotohiši Pelikan

Forum slovanskih kultur je deseto leto zapored podelil nagrade Živa. Fotohiša Pelikan je bila nagrajena s posebnim priznanjem za trajnostno delovanje. V Bolgarskem mestu Gabrovo, kjer je poleg slavnostne podelitve nagrad potekala tudi mednarodna muzejska konferenca, sta FHP predstavila direktor dr. Tonček Kregar in konservatorica Urška Todosovska-Šmajdek. Med 20 nominiranci iz desetih držav je nagrado za najboljši slovanski muzej prejel bolgarski muzej Ruse, Blejski grad je slavil z nagrado za najboljši slovanski kulturni spomenik. **U. T. Š.**

Foto: FSK

Podelitev priznanj za leto 2024

Foto: Nada Šmid

Pogled na obnovljen lapidarij na Rifniku

Rifniški lapidarij

Na vrhu hriba Rifnik nad Šentjurjem, ki je danes priljubljena izletniška točka, se nahaja arheološki park. Ob sprehodu med zidovi poznoantične naselbine ni moč spregledati nadstrešenega vodnega zbiralnika, v katerem se vrsto let nahaja manjši lapidarij s kopijami spomenikov, odkritih na tem arheološkem najdišču. Rifniški lapidarij je letos, po več kot tridesetih letih od prve postavitve, dobil novo podobo. Obstoječi spomeniki so bili očiščeni, dodani so bili še nekateri novi. Tudi nov informativni pano ter podrobna razlaga napisov na spomenikih obiskovalca seznanja z bogato zgodovino tega kraja. **M. B.**

»Končno tudi v Celju olimpijski plavalni bazen«

Celjskim ljubiteljem plavanja in vodnih športov so se uresničile dolgoletne pričakovane sanje: leta 1957 so odprli ljudsko kopalnišče, ki ga je projektiral ing. Stanko Bloudek. Slovesnosti ob otvoritvi celjskega kopalnega bazena z olimpijskimi dimenzijami 50 m x 22 m so potekale v soboto, 31. avgusta, in v nedeljo, 1. septembra.

Prvi dan se je otvoritve udeležilo okrog 1000 obiskovalcev, člani plavalnega kluba Neptun so v vseh plavalnih slogih preplavali dolžino bazena, sledil

je turnir vaterpola, ki se je zavlekel v nočne ure. Naslednji dan se je turnir vaterpola, ki se ga je udeležilo šest ekip iz Slovenije, zaključil s podelitvijo Velike nagrade Celja. Iniciativni odbor za izgradnjo bazena se je oblikoval že dve leti prej. Prve lopate na delovišču so decembra 1956 zasadili delavci Betona. V Celjskem tedniku je zapisano tudi: »Pri raznih zemeljskih delih je bilo opravljenih 15.409 ur prostovoljnega dela. Na teh akcijah je sodelovalo 3796 ljudi. Največji doprinos pri tem delu pade na pripadnike JLA (1881 ur), na vajence vajenske šole (1540 ur), Stavbenik (1137 ur), Mleko (577 ur), Potrošnik (505 ur) itd. V številnih podjetjih so delavci na svojih delovnih mestih pomagali s prostovoljnim delom in so odstopili zaslužek od nadur v korist gradnje bazena.« Plakat otvoritve kopalnišča je le eden izmed zanimivih plakatov, ki sestavlja istoimensko zbirko. Ravno zaradi svoje vizualne podobe je dokument nekega časa in pomemben zgodovinski vir za proučevanje političnega, družbenega, gospodarskega in kulturnega dogajanja. Plakat je del našega vsakdana, spremlja nas na vsakem koraku, predstavlja izvirno podobo nekega mesta.

DARJA JAN

Glavna vloga pripada kabinetni omarici

Da niso muzealije predmet raziskovanja samo za muzejske delavce, dokazuje prav primer kabinetne omarice v stilu chinoiserie. Gre za črno lakirano kabinetno omarico, ki je sestavljena iz podstavka na ukrivljenih nogah ter omarice z dvokrilnimi vrati z enajstimi predali v štirih različnih velikostih.

Pod mentorstvom prof. dr. Nataše Vampelj Suhadolnik je Veronika Špeh v

Foto PNC

Kabinetna omarica, lakirana les, kovina, cvetlični motivi, v. 149 cm, š. 92 cm, 18. stol., A 73

letu 2023 na Oddelku za azijske študije FF UL uspešno zagovarjala svojo magistrsko nalogo, naslovljeno Problematika ugotavljanja provenience predmetov na primeru kabinetne omarice v stilu chinoiserie iz Pokrajinskega muzeja Celje. Kot zapiše v nalogi, na omarici prevladuje kitajska srečenosna motivika (npr. bambus, buča, potonika, metulj, škržat, breskev in različni uporabni predmeti). Na osnovi slogovne značilnosti bi lahko omarico umestili v čas okrog sredine ali druge polovice 18. stoletja, z mislijo na možnost, da lahko gre tudi za poznejšo kopijo. Najbrž gre za delo neznanega lokalnega mojstra, najverjetneje z območja Italije ali Avstrije, ki pa je očitno poznal takrat uveljavljene modne smernice in imel stik z lakiranimi predmeti. Težavo predstavlja tudi vprašanje provenience. Za omarico, kot tudi za veliko večino ostalih predmetov v Zbirki predmetov iz Azije in Južne Amerike, velja, da je v muzej prišla preko zbirnih centrov in je zaradi tega skoraj nemogoče ugotoviti prvotnega lastnika. Ravno s to problematiko se ukvarja razstava »Prevzeto v zaščito«, ki si jo je mogoče ogledati še do konca januarja 2025.

DAVOR MLINARIČ

99 let stara igrača

Koliko izjemnih predmetov hranimo v muzejski zbirki Otroško Življenje! Spoznajte igračo, ki bo naslednje leto praznovala častitljivo 100-letnico. Ko sem pred dvema letoma v Hrastniku obiskala 96-letno gospo Marijo Bartolo, mi je bistrhih misli in prijetnih spominov predala igračo, ki jo je ob rojstvu leta 1925 dobila od botre.

Takšne igrače so bile v tistem času izjemna redkost. Dojenček, imenovan Bebibub, je izdelan iz celuloida, visok je 24 centimetrov. Glava in udi so gibljivi, usta so rahlo odprta, oči so obarvane modro, lasje in ušesa so modelirani. Na zatilju in zgornjem delu hrbtna ima vtisnjen logotip želve in številko 25, ki pomeni letnico izdelave. Ko je bila gospa Marija večja, je dojenčku sama šivala, pletla in kvačkala oblačila. Ker je skozi leta igrača pridobila nekaj poškodb, so jo dali dvakrat

Foto Jožica Trateški

Dojenček Bebi-bub iz leta 1925

popraviti, prvič v Nemčijo, drugič pa k mojstru Strojansku v Ljubljano. Kasneje se je z igračo igral darovalkin sin. Imenoval jo je Igorček, po prijatelju iz domače ulice. Morda veliko naključje? V raziskavi sem namreč ugotovila, da ravno dojenčki Bebi-bub sodijo med prve lutke, ki so bile fantki. Igrača je bila izdelana v nemškem kraju Neckarau, v tovarni Rheinische Gummi und Celluloid-Fabrik, kjer so že leta 1880 začeli v proizvodnjo uvajati nov material – celuloid. Leta 1889 so na patentnem uradu v Berlinu zaščitili blagovno znamko »Schildkrote«, s simbolom želve v diamantu, in sedem let kasneje izdelali prvo lutko iz celuloida. Igrača z oznako OŽ-3356 je bila lani na ogled na razstavi Stran pa ne bomo metal', sedaj vas pričakuje na novi razstavi Svet Hermanovih prijateljev.

JOŽICA TRATEŠKI

Urška Todosovska-Šmajdek

Delo v Fotohiši Pelikan vidim kot velik izziv in privilegij

Urška Todosovska-Šmajdek – fotografinja, umetnostna zgodovinarica, konservatorica, skorajšnja kustosinja in Steletova nagrajenka – se je v preteklem letu pridružila kolektivu Muzeja novejšje zgodovine Celje, kjer je težišče njenega dela na Fotohiši Pelikan (FHP).

Kaj je pretehtalo, da si se po sedemnajstih letih dela na celjski območni enoti Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS) odločila za prestop na področje premične kulturne dediščine?

Glavni razlog za prestop je bila seveda sama FHP. V zgodbo obnove nekdanje meščanske stanovanjske hiše sem kot odgovorna konservatorica aktivno vstopila v fazi projektiranja in ob prenovi izvajala konservatorski nadzor od začetka do konca del. Z ekipo projektantov, izvajalcev in predstavnikov investitorja smo se zato bolje spoznali in povezali, saj smo se srečevali na tedenski bazi in stremeli k istemu končnemu rezultatu. Ko sem izvedela, da se bo v muzeju sprostilo delovno mesto, načrt pa je bil zaposliti nekoga s primatom dela na FHP, sem prvič z negotovostjo pomislila, da bi se morda lahko prijavila. Misel je dolgo tlela v meni in ne bom rekla, da je bila odločitev lahka, daleč od tega. Vedno je namreč težko izstopiti iz svojega okvira udobja, ko do obisti poznaš ustroj, način dela in vse, kar paše zraven, kot pa se predati novim, neznanim izzivom. Menim, da je bila odločitev pravilna, saj sem prišla v kolektiv prijaznih, srčnih in dediščini predanih ljudi. Sicer pa ne pravijo zastoj, da sreča spremlja hrabre, sama dodajam le, naj traja čim dlje.

Kje vidiš vzporednice in razlike med delom na področju nepremične in premične dediščine?

V kolikor si pravi »dediščinar« po srcu in v glavi, najbrž ni pomembno, na katerem področju varovanja kulturne dediščine deluješ, da strokovno korektno opravljaš svoje delo. Razlika je predvsem v potrebah in odnosu strank ter v komunikaciji z njimi, le-te se na ZVKDS praviloma precej razlikujejo od potreb in želja obiskovalcev muzeja. Prav tako

Foto: Borut Peterlin

Portret v steklenem ateljeju, fotografski postopek mokri kolodij na stekleni plošči

je bilo v prejšnji službi veliko več tereškega dela.

Zdi se, da je tvoje poznavanje fotografije (Srednja šola za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani) in diploma iz umetnostne zgodovine idealno za področje, ki ga danes pokrivaš v MnZC?

Kombinacija te izobrazbe se je res izkazala kot idealna za popularizacijo in raziskovanje bogate fotografske dediščine, ki jo FHP obsega in hrani. Fotoaparati so bili moj stalni spremljevalci že v prejšnji službi, vendar je tam šlo bolj za fotografijo dokumentarne narave, denimo stavbna dediščina pred, med in po vzdrževalnih ali gradbenih posegih. Medtem ko so portretiranje v edinstvenem steklenem ateljeju, spoznavanje starih fotografskih tehnik (z nespornim poznavalcem in izvajalcem Borutom Peterlinom), ukvarjanje z analogno črno-belo fotografijo nekaj povsem drugega. Pod svoje okrilje sem dobila še muzejsko likovno zbirko ter zbirko razglednic, ki je, prav tako kot fotografije iz zbirke Pelikan, zelo živa in iskana pri zunanjih uporabnikih.

Za celovito konservatorsko prenovu hiše fotografa Josipa Pelikana si letos prejela Steletovo priznanje. Kaj ti pomeni to priznanje?

Steletova nagrada in priznanja, poimenovana po nestorju slovenskega konservatorstva in prvemu poklicnemu slovenskemu konservatorju, dr. Francetu Steletu (1886–1972), se podeljujejo za pomembne dosežke, ki so sad izvirnih

strokovnih, tehnoloških ter drugih prizadevanj pri ohranitvi in predstavitvi kulturne dediščine v Republiki Sloveniji. Slovensko konservatorsko društvo nagrado in priznanja kontinuirano podeljuje od leta 1990. Osebnostno mi priznanje veliko pomeni, saj predstavlja najboljši možen način za zaključek kariere na področju varovanja nepremične stavbne dediščine, kjer sem pretežno delovala. Je pa to priznanje sad skupinskega dela, saj brez najožjih sodelavcev pri projektu, Aleša Plevčaka in mag. Aleša Sotlerja iz ZVKDS, tako uspešen rezultat sploh ne bi bil mogoč.

Kaj ti pri tvojem delu v FHP predstavlja največji izziv?

Delo v FHP jemljem z vso resnostjo in odgovornostjo, hkrati pa ga vidim kot velik privilegij in neizmerno čast. Zbirka Pelikan z nešteto na novo pridobljenimi artefakti kar kliče po raziskovalnem delu, tu je še organizacija razstav v Galeriji Božena, vodstva po FHP in pedagoški programi, ki jih snujemo s sodelavci. Prav usklajevanje vsega naštetega predstavlja največji izziv. Kot smo izpostavili že v katalogu FHP, ob odprtju, si zares želimo, da FHP ne bi obstajala le kot muzej kulturne in tehniške dediščine, temveč da dolgoročno postane tudi kulturno in umetniško izobraževalno središče, v katerem si zgodovina in dediščina podajata roko z novimi kulturnimi vzorci in umetniškimi praksami, znanje in veščine pa se prenašajo iz roda v rod.

MARIJA POČIVAVŠEK

Vrnitev Marije Braut

Medinstitucionalna sodelovanja vselej širijo obzorja, ustvarijo se nova poznanstva in povezave, ki omogočajo uresničevanje skupnih idej in projektov tudi v prihodnje.

Občasno razstavo fotografij priznane hrvaške fotografkinje Marije Braut (Celje, 1929–Zagreb, 2015), rojene v Celju, smo v

Foto: Egon Horvat

Sodelovanje brez mej: dr. Aleksandra Berberih Slana (ravnateljica MGZ), Urška Todosovska-Šmajdek (MnZC), Iva Kranjec (MGZ), dr. Tonček Kregar (direktor MnZC) na otvoritvi razstave Vrnitev Marije Braut

Galeriji Božena pripravili v sodelovanju z Muzejem mesta Zagreb. Poimenovali smo jo Vrnitev Marije Braut, saj se z izbranimi fotografijami, ki so javnosti na ogled prvič, vrača v rodno Celje. Prvič se je celjskemu občinstvu predstavila že leta 1988, ko je svoje fotografije razstavila v Likovnem salonu. Njena ustvarjalna pot je bila nato še dolga in plodna. Del svojega bogatega fotografskega opusa je med drugim podarila tudi Muzeju mesta Zagreb. Kustosinja Iva Kranjec je po reviziji gradiva iz zbirke naredila izbor najznačilnejših utrinkov Zagreba, ki jih je Marija Braut vztrajno beležila vse svoje življenje.

Ob razstavi njenih fotografij je na ogled tudi dokumentarni film z naslovom »Marija hoda tiho«, ki je nastal leta 2009 pod režijsko taktirko Marka Stanića. V njem Marija govori o svojem privatnem in poklicnem življenju. Sodelovanje obeh muzejev bomo nadgradili v letu 2026, ko bomo v Muzeju mesta Zagreb predstavili celjskega fotografskega mojstra Josipa Pelikana z razstavo njegovih fotografij in predmetov.

URŠKA TODOSOVSKA-ŠMAJDEK

Izvor portretov grofov Thurn-Valsassina

Uspešno sodelovanje z družino Thurn-Valsassina, lastnico gradu Pliberk na avstrijskem Koroškem, in Pokrajinskem muzejem Celje se je začelo v jeseni leta 2022. Grad Pliberk, ki ga je leta 1601 pridobil grof Janez Ambrož Thurn-Valsassina, je še danes v zasebni lasti družine.

Janez Ambrož, ki je umrl leta 1621, je neposredno povezan s celjsko Staro grofijo, kakor tudi s Celjskim stropom v njej. Med raziskovanjem in proučevanjem za novo knjigo o Celjskem stropu, ki je izšla maja letos, smo navezali stik z lastniki Pliberka, saj v njem še vedno hranijo lepo število družinskih portretov, med njimi tudi veliki reprezentančni portret Janeza Ambroža Thurna, na katerem je na naslikanem pismu, odloženem na mizo, nemški napis Cilli – Celje. Ob njem so tudi portreti nekaterih drugih moških sorodnikov.

V začetku leta 2024 je bilo med raziskovanjem arhivskih virov, še posebej inventarnega popisa, narejenega leta 1663 v Stari grofiji, ki ga hrani arhiv v Gradcu, ugotovljeno, da se na Pliberku nahaja galerija prednikov – deset velikih moških portretov različnih grofov Thurn, ki so svoj čas viseli v dvorani s Celjskim stropom, v Stari grofiji. Po tej presenetljivi ugotovitvi provenience/izvora omenjenih portretov

Terensko delo na Pliberku

smo z družino Thurn v Pliberku ponovno navezali stik, z željo, da bi si omenjene slike sposodili. Leta 2026 želimo obeležiti 100-letnico odkritja Celjskega stropa z občasno razstavo, na kateri bi Celjanom in vsem zainteresiranim predstavili člane grofovske družine, ki je soustvarjala enega najlepših arhitekturnih spomenikov v Celju, Staro grofijo.

GABRIJELA KOVAČIČ

Pogled od zunaj

Ko zgodovina oživi kar v šolskih klopeh ...

Učenci OŠ Frana Kranjca že nekaj let skupaj z mentoricami v okviru pouka družbe in likovne umetnosti ali interesne dejavnosti aktivno sodelujemo s Pokrajinskim muzejem Celje, kar nam je v poseben ponos.

Učenci pri urah spoznavajo različna zgodovinska obdobja ter pomembne najdbe, ki pripovedujejo skrivnostne zgodbe o tem,

Foto: Nataša Zmaher

Mladi ustvarjalci iz OŠ Frana Kranjca

kako so ljudje živeli nekoč. S pomočjo različnih virov z velikim zanimanjem odkrivajo tančice skrivnosti, ki so zavite vanje. V manjših skupinah nato izdelajo makete ali druge izdelke, pri tem pa uporabljajo predvsem naravne materiale. Med izdelavo se med seboj povezujejo, učijo strpnosti in načinov, kako svoje izdelke še nadgraditi in izboljšati. Ob koncu šolskega leta jih ponosno razstavimo v prostorih muzeja, da jih lahko vidijo tudi zunanji obiskovalci. Učenci imajo priložnost, da si jih ogledajo, in res je lepo videti njihove iskrice v očeh, ko zagledajo vitrine, v katerih se bohotijo prav njihovi izdelki, za katere so porabili precej časa in truda. Menim, da takšen način dela pri pouku spodbuja kreativnost in pomembno vpliva na motivacijo za delo ter nas uči spoštovanja pomembne kulturne dediščine naših prednikov. V času, ko pogosto pozabljamo na temeljne vrednote, se mi kot učiteljici zdi najbolj pomembno to, da znamo pri učencih še vedno vzbujati radovednost, prebuditi veselje, da jih znamo spodbuditi k sodelovanju in učiti medsebojne strpnosti. Navsezadnje je to tisto, kar je pomembno za to, da bomo v prihodnosti lepše in bolje živeli. Pravijo, da je zgodovina učiteljica življenja. Pa je res?

ALJA ŽEKAR

Pokrajinski muzej Celje

Muzejski trg 1, Celje

Trg Celjskih knezov 8, Celje

Muzej novejšje zgodovine Celje

Prešernova ul. 17 Celje

Foto: Andreja Klinc

Predavanja v sklopu projekta Umetnostna dediščina grofov Celjskih privabljajo množico obiskovalcev.

Foto: Andraž Purg

Ministrica za kulturo RS dr. Asta Vrečko in župan Mestne občine Celje Matija Kovač na odprtju Fotohiše Pelikan

Foto: Arhiv ZKŠT Žalec

Pri medinstitucionalni razstavi, ki je bila čez poletje na ogled v dvorcu Novo Celje, je sodelovala vrsta avtorjev in umetnikov.

Foto: Veronika Špeh-NwS

PMC je bil del ekipe, ki je za razstavni projekt Čivki iz preteklosti prejela Valvasorjevo odličje.

Foto: MnZC

Kolektiv MnZC na Golem otoku

Foto: Arhiv PMC

Enea Bronja Gajšek iz PMC med kaligrafsko delavnico na Sejmu spretnosti v RŠSC

Foto: Andreja Klinc

PMC na obisku v Rokodelskem centru Ribnica

Foto: Andraž Purg

Odprtja nove muzejske enote – Fotohiše Pelikan se je udeležila množica obiskovalcev.

Nagradno vprašanje:

Katera razstava je do začetka decembra na ogled v Galeriji Božena?

Odgovor

Ime in priimek

Naslov

Odgovore pošljite do ponedeljka, 11. novembra 2024, na naslov Muzej novejšje zgodovine Celje, Prešernova ulica 17, 3000 Celje, s pripisom »Nagradno vprašanje«. Tri izmed pravih odgovorov bomo nagradili z brezplačno vstopnico za Fotohišo Pelikan. Nagrajenci bodo obveščeni po pošti.

Osebnostne podatke nagrajencev bomo uporabili izključno za namen obveščanja o nagradni igri.

Nagrajenske iz prejšnje številke so: **Rezka Koštomaj**, **Ana Marija Vrtačnik** in **Štefka Šinkovec**, vse iz Celja. Nagrade vas čakajo v muzejski trgovini Pokrajinskega muzeja Celje.